

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
10 Iunie st. v.
22 Iunie st. n.

Essé in fie-care duminéca.
Redacțiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 24.

ANUL XX.
1884.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Când cade . . .

Când cade de pe ceriu o stea,
Am auzit în vîlța mea,
C'atuncea omul ce doresce,
Indată se 'mplinesce.

Ades, în serile frumóse,
Cu mîi de stele luminóse,
Eu înspre ceriu me tot uitam
Și mîi de lucruri îmi doriam.

„Aș vré să fiu împératésă
Și ca o fînă de frumósă!“
Eu tot díceam, dar ce erá?
Nici o stelutá nu cádea!

Atunci de-odatá te-am zárit!
În ochii tei s'a oglindit
Întregul ceriu, și gándul meu
S'a redícat spre Dumnédeu.

„Din tot ce-am vrut, dorinți o mie,
O singurá a mea să fie,
Sá fiu iubitá cum iubesc,
Asta e tot, tot ce doresc!“

De mine-'ncet te-ai apropiat
Și mána mea o ai luat;
Cu drag priviai în fáța mea —
Atuncea, a cáđut o stea!

Matilda Poni.

Dreptatea și strîmbátatea.

— Poveste din popor. —

Un om mergea la tîrg, veđi, cum merg ómenii, cu doi boi, ca să-i vîndá. Cum mergea în urma lui surilá și bourean, cu báta 'n máná, cu traista 'n spate și cu gándul la báníșorii ce o să-i capete pentru boi, îl a-junge alt om, care însé nu máná nimic la tîrg, dar a-vea o báta chiar mai mare decát a celui cu boii.

— Bun ajunsul, vere!

— Buná să-ți fie ínima.

— De mult tot dau să te ajuag cá, spunéndu-ți

cea dréptá, nu-mi e indemáná a merge singur, fárá pic de vorbá ca un mut, apoi tîrgarii vor fi în dérét tare, cá nu véđui suflet de om afará de domnia ta.

— D'apoi, ce mai scii, póte să fi trecut unii chiar de astá nópte; decá sîntem în laturi dela drumul țerii, nu mai auzim nici nu mai vedem tóte celea.

Apoi începurá a vorbi, unul una, altul alta, páná odatá díce cel numai cu báta: me vere, te-o fi durénd umérul de traista cu merinde și de desaga cu fén, mai dá-mi-le să le duc și eu, cá și așa nu am nimica de dus.

— Ba, cá nu te osteni pentru mine, drept cá-su cam grele, dar s'or ușorá ele, cá mai incolo vom poposí și noi și boii.

Mai o vorbá, mai alta, unul ca să-i ajute, celalalt ca să nu se ostenescă, páná în urma urmelor díce omul cel cu boii și cu traista: „Apoi dará mai du-le și dta, vere, și unde vom poposí, ve-i mánca și dta cu mine, cá și așa véđ cá n'ai traistá“.

Când stau să poposéscá de pránđ, díce omul cel cu boii cátrá cel cu báta, care acum avea și traistá: „Scóte vere din traista aceea ceva, să vedem ce mi-a pus borésa de merinde“.

Cela însé tace.

— Adú traista 'n cócea, să pránđim! — Dar ce-la-i respunde: „Scot eu bucuros merindea din traistá și-ți dau și ție de me lași să-ți scot un ochiu“.

— Dar du-te — dómne iértá-me, cá acuși erá să dic — du-te, să nu te spure; nu ți-e rușine a vorbi comedii de acelea? Adú traista!

— Adecă pe asia cale tu chiar nu-i mánca, precum véđ eu; de altcum ție póte cá nici nu-ți e fóme.

— Scii ce? du-te 'n pécate cu glumele tale și adá traista să scot merindea, cá și ție-ți dau, nu me ținé atáta, să mánca'm ce-om mánca și să ne vedem de drum.

— Eu o să mánanc, bine díci tu, dar ție nu-ți dau să véđ cá te chiar stropșesce, de nu me lași să-ți scot un ochiu.

Și golanul naibei scóte din traistá ceva invéluit într'o merindare albá cu ométul și pe la capete cu vréste roșii și vinete de arniciu.

— Dar nu te temi de Dđeu a vorbi de acelea, au ție ți-a pus mama mea merindea? Ori adusu-o-ai dela tine de acasă? Dar chiar a ta să fie, puté-re-ai tu lăsá pe cineva fláménd fárá a-i da o bucáturá páná-i vei scóte un ochiu?

Dar golanul naibei, care indopá la merindea celuia, dete din umeri și díse ridénd: „Decá vrei — bine; decá nu — rabdá!“

Dar fόμεa-i mare dómna, nu o poți alungá cu minciuni, nici cu nádejdea că atunci și atunci vei mânca, și nici cu aducerea aminte că atunci și atunci a-i mâncat, fară de vrei a o alungá, trebuie să mánanci îndată; apoi, vedénd pe altul mánând, par că mai tare fláméndesci, și din ce erai flámënd. Așá erá și omul nostru: „flámënd e réu, dar fără un ochiu încă nu-i bine; de nu-mi dá să mánanc, cine scie ajunge-ne cineva să-mi facă dreptate ori ba, dar eu pot fórte lesne slábi de fόμε in cât să cad jos și in urmă hoțul me lasá in drum și merge cu merinde și cu boi cu tot. Óre sá-l cerc, dóră nu va fi el chiar al smeului?!“ Apoi díce golanului: „Și deu tu nu glumesci?“

— Dar glumesc rușinea, veđi tu că eu mánanc; de vrei să mánaci și tu hai, nu te gándi tótă điuá, lasá-me sá-ți scot un ochiu și capeți de prând.

— Apoi hai de, mai vedút'am eu ómeni numai câte cu un ochiu și tráiesc ca și alți cu doi, sá ved ce a mai fi din omenia ta!

Și golanul-i scóte frumúșel un ochiu, apoi i dá de prând, și încă cam cu súbțirele.

Térgul erá fórte departe, cale de o đí și jumétate. Mai merg ómenii noștri cât merg pánă cólea cátră amiéđi, atunci mai lasá boii sá pascá pe un șanț și ei se pun la umbra unui pom, cá erá caldurá mare și ná-buhalá cumplă. Omul cel cu un ochiu díce golanului cu traista sá scóťá din ea sá mánance, și acela și scóte, ce-i drept, dar nu dá ástuia nici un miéđ baremi. — „Dar dá-mi și mie, ce indopi numai singur, cá par cá a mea e traista și merindea“, — díce omul cel cu un ochiu. Dar golanul-i respunde bătându-și joc de el: „Eucuros, ci mai áșteptá, cá numai înainte máncași, apoi pe tine tótă mánárea te costá un ochiu, mai efiná nu ți-o pot vinde, și ochi nu mai ai decát unul!“

— Ba mai du-te și dracului, tu n'ai frică de Dđeu, n'ai rușine de lume, ce om ești tu?

— Cum me veđi; acum sciu cá nu-i mánca cá-ți pare réu după ochiu, ci vini-va vremea de încă tu-i díce sá ți-l scot, numai sá-ți dau o cógiá de páne.

Atáta le a fost tótă vorba. Bietul om se cáia cá a dat traista din spate, se cáia cá a prins vorbá cu coldanul acel mișel, ba blástemá in gándul seu și ciásul in care plecase din casá, dar erau tóte pré tárđiu; apoi gándiai cá-i fácăturá, nici pe drum nu mai ámb-lau ómeni ca de altá datá, drept cá și erá vremea fénului, și astfel bunul om trebuiá, vrénd-nevrénd sá mérgá in ortácie cu golanul, care nici nu voiá de alt-cum a se lásá de el, după ce se legase ca paiul de óia. Așá pate omul câte odatá in lumea asta, decá-i scóte Dđeu in cale pe omul dracului!

— Vai, batá-te Dđeu, hulá spurcatá și latiná rea; pentru merindea mea vrei tu sá me lasi orb de tot, nu-i destul cá mi-ai scos astá deminéťá un ochiu, mai vrei sá mi-l scoți și pe cesta ce biétu-l am?! Nu te temi cá te va probuși Dđeu intr'o clipită?

— De vrei — vrei, de nu — nu te silesc.

Dar fόμεa-i pómá rea; nu mai putea bietul om de fόμε; i coráiau mátele de gándiai cá n'a máncat de o séptemáná; sáracul folele lui, acela de buná séma va fi gándit atunci cá-i s'a spéndurat gura. Díce deci sárántocului: „Tot atáta-mi e, scóte-mi și celalalt ochiu, numai dá-mi sá mai mánanc odatá cum se cade, apoi nu-mi pasá, me și omórá cu o cale.

Și sárántocul dracului nu glumi, îndată-i scóse și celalalt ochiu, apoi i dete puținá merinde și-l lasá sá o mánance, după ce-l duse sub o cruce mare ce erá lângá drum.

Hoțul de golan merse apoi cu bou și cu merindea omului încátr'o il trase firea lui cea blástemátá, ér bietul orb sta ráđimat de cruce și se gándia in capul seu:

Dómne, Dumneđeu! prin multe mai trebuie sá tré-cá omul tráind in lumea ast blástemátá; cu multe feluri de ómeni trebuie sá se întâlnească, multe trebuie sá mai pátimescă! Asta deminéťá eram sánétos ca mэрul, plecai din casa mea, dela mama mea și dela frații mei, eram avut, și mai cá nici de tine nu me gándiam tare, fără din obicei, mi făcui sánta cruce; bagséma pentru pécatele mele imi scoseși in cale pe dómne apérá, care-mi mánca merindea, imi scóse ochii și me puse unde me veđi, după ce se depártá cu boii mei.

Intr'aceste par cá auđi ceva vijeind in aer și-i se páru ca și când s'ar fi lásat ceva pe cruce. Erá nópteá tárđiu, cel puțin lui áșá-i se párea, de óre-ce nu vedea chiar nimic — neavénd ochi — apoi n'ci nu-l mai ardea órele de mult, sémn cá de mult sántise, simťia deci bine recoréla, dar ceriul cel senin nu-l vedea. Deodatá aude un glas de pe cruce:

— Dar unde ați mai fost fraților de când nu ne-am mai vedút, și ce a-ți mai auđit prin cea lume mare?

Atunci un alt glas respunde: „Am ámb-lat fraților cátră rėsárit și am ascultat pe un sichastru cetind intr'o carte: de ar sci orbii cum nu sciu, sá se spele cu róua care cade din ceriu, îndată ar vedé; dar voi pe unde ați ámb-lat și ce ați auđit?“

Atunci alt glas respunde: „Eu am fost cátră amiéđáđi și o điná din mare cántá cá in cutare sat este un popá și popa acela are o fétá atát de frumósá cum nu mai este alta in lume, dar e bolnavá de o grámadá de vreme încát nici inturná de pe o lature pe alta nu se póte, de nu o vor inturná alții cu lepedeul, și din bóla aceea grea cu greu s'a vindecá, cáci a scápat la sfintele pasci o sfárimaturá de pascá jos și aceea a apucat'o o bróscá, și s'a ascuns cu ea sub pistol. Dar un om totuși o póte vindecá, acela adecá care va scóte bróscá de sub pistol, va crepá-o in doue și va scóte sfárimátura de pascá din ea și dándu-o fetei sá o mánance, aceea va fi sánétósá; dar tu frate unde ai fost și ce ai vedút pe unde ai ámb-lat?“

Al treile glas respunde: „Eu am fost cátră apus și o babá méșterá o auđi povestind altei babe, cá in cutare sat erá înainte cu șapte ani numai o fántáná, dar erá atáta apă in ea, încát se sáturá satul întreg cu tóte dobitócele și ómenii, și mai curgea din fántáná de se fácea páreu mere. Acu-su șapte ani insé a fétat épa popii un mánđ, dar mánđul e șolomonariu și cum s'o ivit el pe lume, in satul unde s'a ivit și unde tráiesce au sécat de tot isvórele fántánilor. De atunci insédar mai cercá bieții ómeni din satul acela și mai fac la fántáni, mai la fie-care casá e fántáná, dar numai atáta ține apa in ele — cât țin și ploile, cum dá ceși-cevași ceva secetá, îndată sécă tóte isvórele. Bieții ómeni stau sá pustiéscá satul din lipsa apei, și n'or avé apă in fántáná, pánă nu s'a aflá cineva, care sá se sue pe cal, și cât va sta popa intr'o duminecă in bisericá, atáta sá tot incungiure, in fuga cea mare, satul cu el. Când vor trage clopotele de éșit din bisericá, calul va fi tot plin de spume și va cáde jos ca mort, dar nu va muri, numai cá i va éși puterea cea nezdravená de șolomonariu, și de loc vor incepe isvórele a slobođi apa in fántáni.“

Dupá ce se gátará și vorbele acestea, ér i se páru orbului cá aude ceva vijeind in aer și sbrrr! cele trei paseri nezdravine, care furá pe cruce, și care vorbirá precum v'am spus, își luará sborul in trei párti, ér bietul orb tresári de sub cruce ca și când l'ar fi tređit cineva din somn când visá mai dulce.

Dupá aceea incepurá a-i veni in minte una câte una vorbele pasérilor máestre, și incepú a vráji cu mánile pe jos pe érba ca sá-i se ude de róuá și sá dee cu ea la ochi. Cum dete cu róua pe la ochi intéia órá,

incepù a vedé ca printr'o sită desă, decă se mai spelă a doua și a treia ora, vedù tot mai bine și mai bine, până in urmă vedù cum se cade. Atunci cădù bietul om cu fața la pământ și nu scia ce se cređa : minunea că din orb s'a făcut cu ochi sănătoși, ori că dora numai viséză ; după ce se convinsé însé că nu e vis, începù a plânge ca un mic copil, dar a plânge de bucurie, și a dice mulțămind lui Ddeu : Mulțam Dómne, mulțam Dómne, acum ved că mare este puterea ta !

După aceea merse încătr'o-și chibzuiă el că e satul cel cu feta popii cea bolnavă și cu fântânile seci. Ajunse când intrau ómenii in biserică. Intră la popa, întrebă pe servitori, că unde e calul popii cel scump, și după ce-l scóte din grajd se pune pe el și hi ! cât făcù preotul slujba in biserică, el tot încungiură satul in fuga mare, călare pe cal, și când clopotiau de eșit din biserică, calul eră tot alb de spume, gândiai că-i săpunit cu săpunele așa eră de asudat, atunci se lasă jos ca mort. Nu muri însé, numai își pierdù puterea cea nēzdravēnă și isvórele numai decăt începură a slobođi apa.

Acum merge omul la biserică, de unde chiar atunci esiau ómenii. Intră la preotul in altariu și-i dice : Sfinția l'a, să fie cu iertăciune că cutez a te opri chiar când voiesci a eși din biserică, ci audii că ai o fetă bolnavă și deci venii ca să i cautăm lécul, chiar aci sub pistol, că e pécat de mórte să chinue bieta fetiță atăta*.

Preotul firesce că să invoiesce pré bucuros și numai decăt scot de sub pistol o trăsniță de bróscă mare riioșă, o taie in două și află in ea sfărímătura de Pască. O ieu și cum o duc fetei, nici să-i iei durerea cu mâna, nu s'ar fi putut însănătoșă mai curēnd. Dar minunea eră și mai mare ! Când merseră ómenii de acasă, la sânta biserică, eră mare lipsă de apă in tot satul, nu eră apă mai in nici o fântână, decăt ceva mocrilă rea și puturosă, și-și de aceea numai puțină pe fundul fântânilor ; cât timp au stătut in biserică nu a plouat, preotul încă nu făcuse in aceea duminică rugăciuni de plóie, și totuși, când eșiau ómenii din biserică, apa numai cât nu da afară peste fântâni. Mare minune eră asta ! Se pun ómenii a se sfătui ce póte fi ?

Atunci un bētrân mai înțelept le dice : „Dragii mei vecini și prietini, eu cred că omul acel strein care a vindecat tot acum pe coconița dlui părinte, acela a adus ceva léc și pentru isvóre ; și decă va cunoșce că el ni-a făcut binele acesta, haida-ți să-i dăm fie-care câte o holdă de aratură lucrată gata și câte o virtută, să-l facem bogat și să nu mai mergă dela noi, că forțe mare bine ni-a făcut astăđi* . Toți ómenii se invoiesc după sfatul bētrânului, și și merg cățiva la părintele unde omul să ospetă cu toți căsenii popii de bucurie că li s'a însănătoșat feta, și întrebă pe omul străin : „Dta ai făcut bunetatea asta cu noi ?“ Er el le respunde ca la niște ómeni cinstiți : „Dragii mei, nu eu, ci bunul Ddeu s'a milostivit și m'a trimis la voi, să alung șolomonariul de pe isvórele fântânilor vóstre, dați deci laudă lui Dumneđeu, care ș-a adus aminte și de voi* . Dar ómenii bine vedură că el le făcù binele, după cum dicea și el, cu ajutoriul lui Ddeu, deci să hotărira numai decăt, după cum i sfătuisé bētrânul, și-i detersa fie-care câte o holdă de arătură lucrată și sēmēnată, numai să o secere, alții i detersa fēnațe destule, și fie-care ce se indurá : unul o vacă, altul un junc, altul o iepă, al patrulea 2—3 oi, astfel in cât in câteva cēsuri să făcù omul cel mai bogat in tot satul. Popa-i dete feta de muiere, și astfel să făcù om avut și fericit, și mulțămia lui Ddeu pentru binele de care l'a invrednicit. Apoi și trimite ómeni in satul lui să poftescă pe mumă-sa și pe frații mai mitutei să vină spre a pe-

trece cu el împreună in bogăție, unde el le va fi spri-gina și ajutoriul după cum le fusese și in satul lui. După ce-și vedù și mama și frații aci, câte cu ceva ce mai dusese și ei, se credea omul cel mai fericit in sat și mulțămia đtua și nóptea pentru binele cu care l'a invrednicit. Petrecù el multă vreme in fericire, când odată se infioréză de ce vede :

Potcașul cel de hoț, care-l orbise, i măncașe mē-rindea și-i furase boii, prepăditul de sārāntoc vine la el, și sciti cu ce vorbe ? Etă ! Cum ce intră in casă dice : Vere, acum ești avut și fericit, numai eu te cumpēnii la asta, poftesc ca și tu să-mi faci mie asemenea.

Un alt om, cum ce vedea pe hoțul, l'ar fi dat pe mâna judecătorilor să-l pedepsescă, dar omul nostru nu făcù așa, el il imbie să ședă, ba-l și ómeni cu mănecare și beatură. După ce-l ospetă cum să cade, apoi đise golanului : „Pentru Ddeu, ce vorbesci ? au nu scii tu că eu și pân a nu ne cunoșce aveam ce mănca și ce mână la tērg ; nu scii că tu m'ai inșelat de ț-am dat traista cu merindea numai că voiai să-mi ajuți, că așa diceai tu, și căci vedeam că tu nu ai o imbucatură merinde ; ai uitat cum mi-ai scos ochii pentru merindea mea și in urmă m'ai părăsit să me prepădesc, după ce-mi luași și boii ; cum și cutezi a mai veni la mine ? Pie-mi dinainte !

— Nu-mi pasă, — dicea golanul, — hai și tu colo 'n vârful déiului la cruce și-mi scóte ochii, apoi sūntem împăcați.

Dar omul cel de omenie đise : „Vere, nu ți-aș scóte ochii, mai bine ți-aș da jumătate din averea mea, că eu ceiu cât e de réu ob ; nu, eu nici odată nu m'oi incumetă a ți-i scóte* .

Potcașul însé nu se indestulesce, merge la judecătorie, mituesce pe judecător din banii boilor celor furati, și poftesc pe omul cel de omenie la lege. Judecătorii i ascultă, nevoiesul sta ca să-i se scótă ochii in dél la cruce, omul de omenie nu să invoia și 'n fine judecătorii, ca să fie pace, porunci unui țigan blăstēmat să mergă cu el la crucea din dél, și de va cere și acolo, să-i scótă ochii. Așa să intēplă. Pe la cina cea bună țiganul scóte ochii blăstēmatului de golan, la poftă și după dorința lui, apoi il lăsă singur sub cruce, vedeți dvóstră, trăgēnd nevoiesul nădejde că peste nópte și-a recăpētă ochii și cu ei dimpreună daruri minunate și averi mari.

Ce eră însé să se intēple ? Cam pe la mieđul noptii audii și el ceva vijeitură in vēnt și i se părù, că ceva s'a lăsat și s'a aședat pe cruce. Tot vine câte o matahuiuă, una după alta, vreme de un jumētae de cias, și se tot aședă pe cruce, de se clătina crucea cu ele. Erau vulturii nēzdraveni, mai morți de fóme. Nevoiesul de orb nu-i vedea, ci-i audia bine când să slobođiră pe cruce și când începură a vorbi cu glas omenesc. Unul dicea : „Fraților, care pe unde a-ți ámblat de când ne am despărțit, și ce ați vedut și audit, spuneti-ve fie-care pătăniile, că apoi și eu ve spun ale mele* . Atunci alt glas să audii respundēndu-i : „Bucuros, frate, mi se pare că pe aci pe aprópe este un om pécatos și hielēn care ne spionéză, haida-ți să ne mântuim de el, apoi ne mai putem sfătui* . La vorbele aceste, nici din pușcă nu esă glonțul mai repede de cum să repediră vulturii asupra golanului de jos și-l sfășiară cât ai bate 'n pālmi, și 'n l'ó minută il și mán-cară, de nu remase nimic din el. Așa pătia pe acelea vremi toți cari ámblau cu nedreptatea, cu hoția și viclenia, er ómenii de omenie — precum vedurăm.

Ce s'or fi mai înțeles vulturii după aceea, nime nu ne mai póte spune, că nime nu mai trăesce de pe acelea vremi.

Omul nostru însă care a umblat numai cu dreptatea, s'a îmbogățit, precum l'am vădut, și cu soția aceea frumoasă i-a dat Ddeu feciori și fete, și de n'a murit — și adi trăiesce fericit.

Ioan Pop Reteganul.

Cărarea cea vecină.

Cărarea cea vecină
Cu-a grădinilor fund
Mult me lipsi de cină
Prin sălcile din prund.

Priveghitorea 'n crângă
Saltă cântând vioiu
Când eu stam c'o falangă
De cugete 'n resboiu.

Tu n'aușiai cântarea
Nici nu-ți plăcea să scii,
Că se adapă marea
Din doi ochi vergurii;

Că poți-ai șters din minte
Cel loc îndălatinat,
De noi, în ore sfinte,
Când lampa-afumă 'n sat.

Amorul pe cărare
Îți aprindea lumini,
Să-mi vii la-o 'mbrățișare
Să fim amici creștini.

Să nu me sparfi poți
În tainicul teu cult,
Te mai perdeai prin nopțe,
Să te doresc mai mult.

Sciai că ramu-mi face
Atât prilej să ved,
Chipul ce nu mi dă pace
Pe perină să șed;

D'acea-mi luciai adese
Mărăță la ferești,
Ca și-o dină ce iese
Din antice povești.

Aceste-apucături
Păreau ghicite chiar,
Măhnire să-mi procure
Și-un drag tot mai amar.

Fără d'atari necazuri
Nici că puteam trăi,
Dedat fiind pe iazuri
Ascuns a te grăi.

În a vieții cale
De nu-mi ieșiai nici când,
Cu grațiile tale,
Eu n'aș albî de gând;

Dar tu ești o copilă
În sin cu busuțoc;
Să te injur mi-i milă,
Mai bine-ți cer noroc.

Isaia B. Bosco.

Spiritismul modern.

(Urmare.)

În aceste revelațiuni fantastice n'are se cerce cineva armonie seu consonanță. Încă și cu privire la doctrina despre Ddeu își contradic spiritele; unele se par a nu ști nimica despre densusul, eră altele mai rezervate recunosc, că universul constă din trei substanțe: Ddeu, spirite și materie. Se admite mai incolo, cumcă între spirite și materie existe un mediu fluid, cu ajutorul căruia spiritele esercită cele mai diferite acțiuni asupra materiei.

Toți spiritistii convin intru aceea, că fenomenele misterioase, despre care a fost vorba până aci, se reduc la spirite, în cele mai multe casuri la spirite bune seu rele de ale repausăților seu și la spirite superioare bune. Ei admit, că lumea spirituală comunică cu vti prin aparițiuni sensuale. Densii atribue spiritismului misiune providențială înaltă cu privire la viitorul genului uman, și sperază dela densusul paralisarea materialismului, deslegarea fericită a cestiunii sociale și o nouă epocă strălucită pentru dezvoltarea științei și a religunii. Unii recunosc fără rezervă afinitatea magiei și manticeii noue cu diversele forme de superstițiune usitate mai nainte, dară afirmă, că spiritismul se repörtă cătră ele ca chemia, cătră alchimiă și ca astronomia cătră astrologia. Cei mai mulți accentuă continuitatea progresului și se arată plecați spre teoria darvinistă, de și nu o primesc fără rezervă, pentru ca să nu-și periclitizeze doctrina despre lumea spirituală.

După sistema lui Ipolit Rivaill (pseudonim Allan Kardec) Ddeu a creat lumea spirituală și corporală, cea dintăiu originală și normală. Spiritele aparțin la diverse clase și sunt foarte neegale în perfecțiune. Cele din clasa primă sunt ângerii seu spiritele curate, care se disting prin apropierea de Ddeu, prin cunoscințele lor, prin iubirea binelui și prin puritatea simțemintelor. Celelalte clase se îndepartă tot mai mult dela acesta perfecțiune; cele din clasele mai de jos sunt supuse celor mai multe patimi omenesci și află complăcere în rău. Există și spirite nebunatică, svânturate și supărătoare, care nu sunt nici foarte bune nici foarte rele. Spiritele nu rămân pentru totdeauna în aceeași clasă, ci toate devin mai bune, se perfecționează trecând prin diversele graduri ale ordinii spirituale. Acesta perfecționare se întimplă prin încarnățiune, care unora se impune ca espiare, altora ca misiune. Încarnățiunea are loc totdeauna în corpuri omenesci, nici când în corpuri de animale. Sufletul omenesc nu e decât spirit intrupat și după mörte se reintörce în împărăția spiritelor, unde și continuă viața într'un corp eteric numit „perisprit”. Decă însă sufletul în timpul petrecerii sale pe pământ n'a devenit spirit curat și n'a susținut proba, atunci trebuie să se încărneze de nou, adecă se între erăși în vr'un corp omenesc. Acesta reincarnățiune a sufletului se repeșce mai de multe ori, până ce ajunge la perfecțiunea spirituală. Spiritele influințeză neinterupt asupra lumii vizibile; ele formeză potestăți naturale, din a căror causalitate sunt a se derivă o mulțime de aparițiuni necuprinse și fals explicate. Tote spiritele fără deosebire se pot invocă cu scop de a capătă dela ele revelațiuni, ori în ce timp se fie trait persoanele însuflețite de densesle.

Prietenia.

Acestea și alte doctrine, care se află altcum mai mult s'au mai puțin dezvoltate la diverse secte religioase și filosofice, se propagă direct și pe față într-o mulțime de publicațiuni declarate anume de spiritiste, care însă pătrund numai în cercuri mai restrinse. Aceleași doctrine se răspândesc și indirect ca pe furiș în foițele unor jurnale, în scrieri beletristice, ba chiar și în călindare și așa străbat departe în public. În amândouă cazurile ele subminază credința pozitivă mai vârtos la persoane puțin instruite dar credule, care primesc de adevăr tot ce li-se presintă sub masca științei.

Spre a indegetă pericolul, ce provine din scrierile spiritiste, fie directe s'au indirecte, caută se înșemna, că spiritistii moderni nu se indetulesc cu experimentele amintite și cu revelațiunile fantastice, ce le capătă dela așa numitele spirite prin medii cualificate, ci se silesc a propaga spiritismul ca o nouă religione, care ar cuprinde elementele durabile și universale din toate religiunile de pe pământ.

Ei nu se arată cu totul străini de creștinism, ci din contra unii declară, că vreau se rămână în consonanță cu d'nsul, și de aceea se nisuesc a-și esplică învățăturile din sânta scriptură, dară spre a ajunge la aceea consonanță pretinsă se încercă a esplică și a interpretă faptele și doctrinele creștinismului în mod spiritistic. Așa între altele ei comit aceea blasfemie, că pe Mântuitorul nostru Isus Cristos îl consideră ca pe cel mai perfect mediu al timpului seu. Spiritele presupuse, care se manifestază la diverse producțiuni grăiesc cu venerațiune despre el, și mai toate scrierile spiritiste recunosc sântitatea vieții și originea divină a învățăturilor lui, dară sunt și de aceea, care nu se sfiesc a afirmă, că nu s'a întâmplat nici odată, ca D'eu se fie permis omenilor a primi comunicațiuni atât de complete și atât de instructive ca ale spiritismului de astăzi. Faptele și minunile Mântuitorului nostru se admit ca evenimente istorice, însă nici decum ca supranaturale, ci se asemănă cu acelea, care se întâmplă în ședințele spiritiste.

Spiritismul modern tinde a nivelă toate religiunile și a le înlocui cu religiunea sa. Mulți spiritisti sub masca toleranței religioase susțin, că toate religiunile sunt de o potrivă bune, și unii mărturisesc fără rezervă, că biserică spiritistă nevisibility cuprinde ori-ce credință și necredință, ori-ce sistemă religioasă și filosofică; ea renuesce în sinul seu pe ateisti, panteisti, materialisti, budhaisti, mohamedani, fetișisti precum și ori-ce confesiune creștină; ea nu recunoesce diferența de naționalitate s'au rase.

Pentru tendințele spiritiste e foarte caracteristică impregiurarea recunoscută de evreul Kasprovitz, că adecă judaismul favorisază spiritismul, până când creștinismul i se opune; că numeroase congrese spiritiste în Franța, Algeria, Jerusalem, Ungaria ș. a. constau în cea mai mare parte din Judei; mai incolo că judaismul și spiritismul convin în aceea, că ambele predică filantropia universală. Tot același d'ice, că sufletul unui mare rabin a declarat în Budapesta printr'un mediu israelit cumcă Cristos e fiul lui D'eu, adecă (în sens spiritistic) spirit fidel și curat, carele n'a decădut nici odată.

De și amicii mai moderați ai spiritismului nu pun așa de mare pond pe cuprinsul fantastic al revelațiunilor emanate dela așa numitele spirite, ci mai vârtos pe faptul, că la ședințe se manifestă nescari înțeligințe misterioase, care trebuie considerate ca fiindte spirituale, totuși acelea revelațiuni cu consecințele doctrinale trase dintr'ênsele sunt cu mult mai periculoase decât superstițiunile poporale de până astăzi, pentru că se propagă ca știință s'au filosofie nouă. R'eu fac unii de ai noștri, cari în loc se adune superstițiunile și credințele poporale și să le înregistreze ca atari combinându-le cu

credințele popórelor antice, se încercă a le esplică în sensul spiritismului modern.

După ce am schițat un numer de fenomene misterioase și am atins discrepanța, ce domină între învățați cu privire la realitatea aceloră, precum și unele doctrine și tendințe destructoare — vin acum se arăt pe scurt unele teorii, care s'au escugetat spre a esplică fenomenele respective. Nu e locul aci a desfășură acelea teorii într'u toate amănuntele și a reproduce multe argumente și obiecțiuni, ci pentru orientare va fi de ajuns a le atinge numai în liniamente principali.

Anglesul William Crookes, mult meritat pe terenul fiziceii experimentale, al chemiei și al astronomiei, însiră deja 8 teorii, pe care le supune dearendul criticeii științifice și adoptă ênsuși pe sea din urmă despre „puterea psihică“.

Prima teorie e: „Fenomenele toate resultă din apucături istețe, dispozițiuni mecanice acomodate, s'au sunt escamotării; mediele sunt înșelători, și ceialalți din societate sunt nebuni“. — La acesta teorie, care și așa nu esplică nimica, observă ênsuși Crookes, carele esecutase în casa sa în curs de mai mulți ani experimente științifice cu mediul Home și cu alții, că este mare diferență între producțiunile unui prestigiator de profesiune și între fenomenele, care s'au întâmplat în presința lui Home. Acela încungiurat de aparatele sale și ajutat de complici și increduți ascunși amăgesce sensurile prin escamotări istețe pe scena sa propria, eră producțiunile acestuia au avut loc la lumină într'o chilie privată, care mai până la începutul ședinței eră locuită și ocupată de amicii autorului. Acestia n'au descoperit nici cea mai mică înșelăciune, ci au observat toate, câte se întâmplau, cu cea mai mare acurateță. — Afară de acesta Home a fost de mai multe ori vizitat și înainte și după ședințe, ba se oferă ênsuși la vizitare. Cu ocaziunea celor mai memorabile evenimente Crookes a ținut țepên ambe mânilor lui Home și și-a pus piciorle sale pe ale acestuia. Decâte-ori a propus Crookes vr'o modifiăciune a experimentelor cu scop de a face cât de imposibilă amăgirea, de atâtea ori s'a convoit Home la modifiăciunea propusă, ba de multe ori atragea și el ênsuși atențiunea asupra unor încercări, care ar trebui esecutate.

A doua teorie atribue fenomenele spiritiste unei spece de mână s'au alucinățiune, de care părere a fost și celebrul academic frances Littré. Alucinățiunea e un morb al sufletului s'au al creerilor, în carele persoanele afectate cred a vedé s'au a observă ceva, ce nu existe în realitate. Atari bolnavi aud vorbe, dau respunsuri și se lasă adese ori în conversațiune viuă, de și nu se află nimene presinte cu ei. De genul acestor bolnavi se țin somnambulii și spiritistii. Aceștia cred, că se mișcă mesele și că tablele sunt scrise, măcar că mesele nu se mișcă și pe table nu se află nici o scrisore, ci toate acestea se întâmplă în creerii bolnavi ai mediilor și ai privitorilor, toate acestea sunt pură imaginațiune. La obiecțiunea, că aparițiunile spiritiste se socotesc ca fapte reale nu numai de singuratici, ci de mii și mii în toate părțile lumii, a respuns Littré, că alucinățiunea pôte se devină și epidemică, și anume în seculul nostru, carele cu revoluțiunile sale religioase, politice și sociale ține omenimea în iritare necurmată și încordare nenaturală.

A treia teorie consideră toate fenomenele respective ca rezultatul unei activități conscie s'au neconscie a creerilor (cerebrațiune). După anglesul Charles Bray ar esiste un fluid, care eradiază din toți creerii; mediul măresce densitatea acelei fluidități așa ca și alți presinți să pótă veni în comunicațiune cu ea.

A patra teorie admite, că aparițiunile misterioase provin dela spiritul membrilor presinți la ședințe; dela

membrii singuratici adecă evaporéză ôre-ce fluid, carele mişcă mesele fără scirea acelora şi le direge după simţemintele lor.

A cincea teorie recunósce lucrarea spiritelor rele séu a diavolilor, cari personifică pe fie-cine séu ori-ce după plac, spre a submină creştinismul şi a ruina su-fletele ômenilor.

A şesa teorie admite, că existe o clasă specială de fiinţe, care trăiesc pe pământ, sânt nemateriale şi ne-visibile pentru noi, dară la ocaziuni date îşi pot manifestă presinţa. Acelea sânt cunoscute mai in tôte ţerile şi epocele ca : demoni, gnomi, fee, neluce etc.

A şeptea e teoria spirituală propria, după care fenomenele misteriose se atribuesc sufletelor repausate.

A opta e teoria despre „puterea psihică“. După acésta teorie se presupune, că mediul séu cercul celor intruniţi in societate ca intr'un întreg poşede o putere, forţă, influinţă, desteritate séu don, cu care fiinţe inteligente pot se provóce fenomenele observate. Ce sânt acele fiinţe inteligente, se ţine de alte teorii, destul că aci se admite, cumcă mediele cualificate au ceva, ce nu au alte fiinţe ordinare.

Iuriconsultul Cox a dat acestui ce necunoscut numirea de „putere psihică“. Dênsul dîce, că teoria puterii psihice in sine nu e decât recunósccrea acelei fapte aprópe necontestate, că din corpurile unor persoane cu organisaţiune nervică specială sub certe condiţiuni încă neeruate deplin şi in lăinrul unei distanţe limitate, dar încă nedeterminate purcede o putere, prin care fără contact muscular séu alt intermediu se produce efecte in depărtare, precum : mişcări vizibile şi sunete audibile in substanţe solide. Acea putere se direge de o inteliginţă, care e sufletul séu spiritul omului. Diferinţa între psihici şi între spiritualistii proprii constă in aceea, că cei dintei atribuesc tôte fenomenele inteliginţei mediului, érá cei din urmă le ascriu spiritelor repausaţilor.

Sânt şi alţii, cari conced existinţa a nescari puteri oculte, necunoscute, cărora le dau nume diferite, dară nu sciu se arâte nici natura lor, nici legile, după care lucră. Dêcă sânt puteri sufletesci, pentru ce nu se manifestă şi nu se desvóltă la toţi ômenii ? Şi dêcă am admite existinţa atăror puteri necunoscute de natură psihică, n'am puté esplică dintr'ênsele apariţiunile mecanice, fisece şi fisiologice, érá dêcă am concede natura lor fisecă, ar remăné neesplicate fenomenele psihice şi fisiologice. Fie-care clasă de fenomene ar trebui să se ascrie la diferite puteri, prin ce esplicaţiunea, in loc să se simplifice, devine tot mai complicată.

(Va urmă.)

Teodor Roşiu.

F a, b i e a.

Avem interes literariu, ba şi istoric de a luá la cercetare cuvintele limbei nóstre, ori sânt de tótă ziua, ori se aud numai când şi când.

Avem aci doue cuvinte : *fa*, şi *biea*, numai câte de o silabă ; se încercăm de a li sci, înţelesul, şi de a li combină anticitatea, căci şi prin cuvintele antice, usuate şi ađi de un popor, se demustră anticitatea poporului.

In multe poesii poporale románesci, se află al doile vers ca şi refren, adecă, ce se repetesce in cântec după fie-carele vers, şi in refrene de aceste, se află vorba : *fa*, p. e. in poesile poporale a le dlui V. Alecsandri in hora nrul 21.

Frunđă verde, cardama
Sultanică, *fa* !

In hora nrul 21.

Leliţă dela munteni,
Leliţă, leliţă, *fa* !

Ca şi de esemplu servescă încă din „Dorul meu“
(Edit. de A. Lazar Bucuresci, pag. 133.)

Frunđă verde, măr salciu,
Fa leliţă, *fa*.

Di Hăşdêu intr'o şedinţă publică din 1883 a Academiei Române a cetit o lucrare a sa, intitulată : „*Biea*“, cum dîceau Românii înainte de a fi luat dela Slavi, pe *dragă*“, şi a arêtat că in România, anume in Oltenia se aude cuvêntul : *biea*, adresat cătră femeii, şi dîse, că în-sêmná : *dragă*.

E constatat nedisputabil, cumcă limba poporului celtic séu gallic, a dat materialul cel mai mult pentru formarea limbei latine, şi ce nu a intrat in acésta limbă, s'a susţinut la popórele romanice, (italiani, spanioli, francezi, románi etc.) şi in parte, la popórele remase dela celi, şi mai puţin amalgamisate cu altele, precum sânt : Basqii in Spania, Bretonii in Bretagne, provincie in Francia, Irlandezii, Scotii, Valesii şi Cornvalii in Anglia. Cuvintele celtice, ce ocur in clasicii latini, ori in monumintele vechie, se esplică cu succes bun din aceste dialecte. Limba nóstră e puţin cunoscută învêţaiilor străini, dar şi a nóstră póte dá desluciri in multe cuvinte.

Ba la celti în-sêmná : om, aşá bărbat, precum femeia. Bullet (in Memoires sur la langue celtique, Dict. II la locurile după litere) dîce : *Ba* e atâta cât : *fa*, *ma*, *pa*, *va*, pentru că *b* se schimbă in aceste consonante. Dar şi *a*, trece prin tôte vocalele la popórele numite, când se forméză cuvintele de înţelesul lui : *ba*. Din *ba*, *b* singur, in compositiuni, încă în-sêmná : *fiu*, p. e. pruncii lui Iovan ; *Evan*, o Iovan Bevens, pruncii lui Iovan.

Bab, prunc. De aci babe la Anglii copil mic, baby păpuşă, babazo la Greci, a plânge ca şi copilul mic, babillot la Bretoni, babiller la fr. a vorbi pruncesce séu prostesce ; *băba*, *băbacska* la Unguri, copil mic, *baba-asszony*, móşa pentru copii mici, *baba papuşă*, *babia* (după Photiu, Codex 242) la Syri, copil mic ; *babouin* la Fr. copil, in termin de batjocură, maiamucă. *Bambino*, şi *bambocio* la Italiani copil mic.

Bébé la Fr. jucărie pentru copii mici, şi nume de desmerdare ; *hobe* la Fr. vechi, prunciă, *baube* (*bob*) in Franche-Comté, copil mic ; *boubé* acolo, tot aceea, *bub* la Alemanii vechi, *Bube* ađi la Nemţi, copil mic.

B trece in *f* şi in glosariile vechie se află : *fabeius* şi *fabeia*, copil şi copilă ; *b* in *m*, vêdurăm *bambino*, şi apoi *mab*, atâta e cât *bab*.

Dar *ba* se compune cu *nae* ce în-sêmná om, şi *deosebi* femeia (din *nae*, la unguri : *nő*). De aci : *ban* la Gali, şi la Irlandi, femeia, *banen* la Cornvali femeia, *bain*, *baine*, şi *bean* la Irl. femeia, şi *fétă* ; *bun* la Gali, virgină, femeia

Ba a fost adaus la numiri de persoane, însemnând om, p. e. *Barnaba*, *barn* la Gl. şi Br. judeţiu, justiţiă, consiliu. *Barnaba* om. de judeţiu, *Baraba* (Mateiu cap. 27 st. 22) din *bar* la Gali, cu multe înţese ; *lance*, *mâniă*, *colnic* etc., deci om de lance, séu lanciari, etc. dar *ba* acesta se află in nume familiare române de ađi, *Besaraba Gerzsoba* in Gerbovet, *Careba* in Prigor, *Şipotul* vechi, *Dalbovet* *Patlas*, *Juba* in *Jadova* nouă, şi altele. Cu *b* in *m*, familia *Gelma* in *Satul* mic, din *gael*, *alb*, *bél*, séu *gel*, *gil*, apă riu, şi *ma-ba-om*.

Ba, trece in *pa*, adecă *b* in *p*. *Papin* la Francezi, *pappe* la Anglii şi Flamanđi, *papas* la Spanioli, *papp* la Allemani, mâncare pentru copii mici, cum dîcem şi noi : *papă* şi *papi*. *Pupa* la Latini, *puppina* la Italiani, pop-

pel la Anglii, copil mic, și păpușă, poupée la Fr. păpușă poupon copil mic bărbătesc, pupus pupa la Latini, Puppe la Nemți, coconul din vermi p. e. de mătăasă.

Ba trece în *fa*, și în *pha* ce e tot una, adecă b în sonul f.

Avem cuvântul *nimfa*, carele până acum s'a crezut a fi grecesc (*νύμφη*) și în timpul mai târziu a trecut și la Latini, până ce, Romanii în arcticitate aveau: *lympha*.

Nympha, crezul cuvânt grecesc (dupa L. Preller Griech. Mythologie pag. 564—567, și după dicționarul greco-german de Rost) se traduce cu: fetă tineră, femeie tineră, feciără, mirésă, și apoi numele *nympha* a devenit comun pentru dizele de codrii, deluri etc *nymphaea*, sərbare de nuntă, măritare de mirésă. *Nyn* seu *nym*, *nin*, *nim* nu se pôte esplică nici din greca, nici din latina, și traducerile numelui *nympha*, nu corespund înțelesului antic și adevărat.

Nympha și *nympha* la Bretoni, deită de apă.

Neamh, *nemh*, *nimh*, *nymb* la Irlandezi însemnă: ceriu, sănt, fericit, norocos, de aci: *naomhthas*, săntitate; deci *nyn*, *nym*, din *nimfa*, purcede din *nimh* și însemnă: sănt, fericit, *fa* însemnă fetă, femeia, deci fetele sănte, seu precum avem noi în mitologia poporală: *Sândelo*. Din *nymb* ceriu, s'a format latinul *nimbus*, ce însemnă la început, nourii luminoși în cari se scoborau deii păgâni din ceriu* cercul luminos, rațele străbătătoare, de aci la creștini, *nimbus*, rațele ce cuprind capul lui Ddeu, seu capetele săntilor.

Am đis mai sus, cumcă la Latini a fost și *Lympha*, une-ori numită *lumpha*, ără la osci, *diumpa*, țină de riu, de apă.

Lyb la Gali, apă riu, *llyn* și *llynn* la Gali, apă, lac, fluiditate, de aci la Greci *limne*, mociară, la Latini *limus*, imală, lin la Irlandezi, lac, lun la Gali, apă riu, și lume la Albanezi riu, și tot ce curge. În acest mod, *lym* și *lum* din *lympha*; *lumpha*, însemnă apă, riu, și *pha* — *fa*, femeia, fetă, adecă fetă de apă, de riu. Na trecut în *m* și pentru aceea, pentru că a urmat litera: *b*, *p*, *ph*, *f*.

Dar citasem mai sus, cuvântul oscic: *diumpa*. Ce se atinge de: *pa*. după cele arătate, la prima vedere se constată purces din: *ba*, *fa*, *pha*, deci și *pa* însemnă: femeia fetă, căci *b* trece și în *p*. Se cercetăm acuma pe: *dium*, din *diumpa*. *Dwi* la Gali, apă, riu, *dwin*, *dwn* apă, apă afundă. Latini formând din cuvintele galice, pe *w* de regulă strămutau în vocale, mai ales în *a*, și în *u*, p. e. *cwn* canis, *cwm* cam-pus, aci pe *w* în *u*, pe gallicul *dwin* în *dium*, unde pe *n*, asemenea în *m*, pentru că urmază *p*. *Diumpa* astfel însemnă: femeia de apă, de riu.

Cumcă aceste etimologii, au bazele cele mai adevărate și puternice, mai aduc un exemplu de însemnătate, pentru că prin acesta revindicăm și naționalitatea unui cuvânt românesc.

Bad la Gali însemnă: tată, părinte; din *bad* la Irlandezi *bader* (*er*, *ar*, *ir*, *or*, *ur* însemnă om), *Fader* la Scoți și Dani, *Father* la Angli, *pater* la Greci și Latini, *phader* la Persi, (care pôte fi din cele mai vechie, pentru că din prejurul Persiei emigrară Gali). *Vader* la Saxoni, *Vater* la Nemți. Din *bad* e la noi *badea*, cum numim noi pe unul mai bătrân decât noi, de regulă pe un unchiu, une-ori pe un frate mai mare. *Badiule!* seu precum exprimă bănațenii: *Bagiule!* Din *bad* la unguri *kátya*, *bácsi*, asemenea titulatură cătră unul mai bătrân. Deci pe *ba* din *bad*, îl vedurăm strămutat în: *fa*, *pa*, *pha* și *va*.

Ba e atăta cât *va*, adecă *b* se schimbă și în *v*. Ar fi destul de a aduce și numai cuvânt: *Baraba*, ce

în biblia noastră se scrie: *Varava*. Dar prin *va* avem se revindicăm cuvinte românesci.

Valh — după *Bullet* — la Gali, cât *fée* în franceză, *fée* la germani, o *dină* — după conceptul nostru din mitologia poporală.

Obermüller (II p. 915) aduce cuvântul: *Vilva*, seu *Vala*, și ăice, că la popórele nordice, e ăină de sorte, adecă urđitoare; la Cimbri e *gwilt* strigóia, și *ba* e *fée*. După *Bullet* la Gali, *gwill* însemnă: umblătoriu, curătoriu de nópte, vagabund. În limba gallică, tóte cuvintele ce se încep cu *gw*, se pot începe și numai cu *w*, deci *g* se pune la cuvinte, seu se lasă afară, fără ca să schimbe înțelesul, în urmare în loc de *gwill*, putem ăice: *will*, *vil*. În poveștile nóstre poporale avem fințele: *vilfele*, *vilvele*, deci acest cuvânt purcede din gallicul: *qwill* — *will* — *vil*, și *ba* — *va*, *vilva*, și însemnă femeia curătoare, și de regulă, rea după natura ei. Mai avem cuvântul litfa, litva, lit e: adunat amestecat, de jos, *va* e om; *c* — *va*.

După ce am trecut cu *ba*, prin tóte nuanțele, se venim la: *be*.

Be la Irlandezi femeia (fetă și muiere). Ben la Scoți, *benen* la Gali, *benoth* la Egiptieni, femeia.

Obermüller ăice (I. 347) *ban*, *bean* e alta formă pentru: *be*, la Francezi: *fée*, la Nem. *i Fee*, latinesce femeia, franceze: *femme*. ără (II p. 451). La celti: *ba*, *be*, *fée*, *faye*, însemnă: femeia.

Deci dară *be*, e atăta cât *fe*, de unde la Francezi — cei mai de aproape descendenți ai Gallilor — e: *fée*, cu înțeles de ăină, de nimfă. *F. Nork* (*Mythologie der Volksmärchen*, în partea: *Formațiuni de povești celtice și romane*) înșiră: *Fée Morgane*, *Fée Melusina*, *Fée Viviana*, *Fée Persina* etc. și arătă, că *fée* la Italiani e tradus cu *fada*, *feta*, la Spanioli cu *fada*; noi în mitologia poporală, ăinele adese-ori le numim numai: *fete*. La cari, voiu reveni mai târziu.

(Incheierea va urmă.)

Dr. At. Marienescu.

Idei și principii economice.

Desvoltarea națională-economică a unui popor este în direcțiunea schimbului direct fără mijlocitoriu, care scumpesce marfa și trăesce pe contul ambilor factori economici adecă a producătorului și consumatorului.

Fundamentul acestei desvoltări naturale se pune prin întemeierea și înflorirea industriei naționale, apropiând pe producător de consumator, căci cel ce duce la tâng marfa sa, duce cu sine și speșele de călătorie, și cu cât tângul e mai departe de locul de consumațiune, cu atât se urcă prețul marfei în dauna consumatorului; de aici urmază, că țările agricole plătesc tribut celor industriali și sărăcind, devin dependente de acelea.

Adevărata libertate a unui popor se pôte asigura numai prin apropierea producătorului de consumator favorisând prin acesta schimbul direct.

Aceea ce e matematica pentru sciință, e comerțul pentru circulațiune, deci comerțul trebuie să fie numai mijlocul pentru promovarea agriculturii și industriei unui popor.

Nu mai în acest înțeles merită comerțul protecțiunea legislațiunii.

Când comerțul unei țări nu e astfel, când el devine numai mijlocitoriu al unui comerț străin; comerciantul servește interesele străine exploatând publicul și rezervându-și șieși un bun câștig, scóte miliónele afară din țară, ruinând prin acesta agricultura și industria națională. La noi se face comerț de felul acesta.

Ioan Roman.

 SALON.

Cea mai sigură armă a femeilor.

Englesul în nefericirea sa este cel mai fericit, irlandezul în război e mai pașnic, rusul atunci e acasă când călătorește, germanul atunci e mai setos când be, er femeile numai atunci nu vorbesc când mai în adins ne-ar plăce să vorbescă.

Dintre armele de cari femeile se servesc în viața familiară, începând dela vorbele cu ghimpi până la plânsete și leșinări, nici una nu e atât de periculoasă, ca ceea ce se numește „bursucare“.

A plânge și a da cu piciorașul de pământ — este o armă comună; a se sfâdi și a face șgomot — va să dică atac; leșinul, migrena — sânt niște tunuri: dar bursucarea este a sili pe dușman să móră de fómé.

Avem deja o mulțime de societăți de asigurare, dar nu este și nici nu va fi o societate care să ne asigureze în contra bursucării. O femeie care se bursucă, este ca și streșina ce vecinic picură și care sapă și cea mai massivă pētră a răbdării.

Décă o femeie se cērtă, ea se cērtă numai cu bărbatul său cu amantul său: dar décă se bursucă, bursucarea ei atinge tóte obiectele din giurul ei: cănele, calul, bucatele sale favorite etc.

Décă femeia de altă-dată se scólă dimineața la 9 óre, când e bursucată se scólă deja la 7 óre, ca să se pótă bursuca cât mai mult. Décă dómna se bursucă, nu este pace în tótă casa.

Pentru vorbire femeile au numai 3 organe: gâtul, limba și dinții, — dar pentru bursucare au o sută: mâna, picioarele, pērul, nasul, ochii etc. Bursucarea lor se exprimă în mii de forme, prin mișcarea mânilor, prin tpoputul picioarelor, prin privirea ageră a ochilor, prin spērlirea pērului, prin gestul turbulent, prin nerăbdarea nervoasă, prin încreșirea frunții, prin acea purtare iritată ce nu găsește nimica bine făcut, prin acea nemulțămire ce uresce tóte persónele și obiectele din giur.

Cērtă și șgomotul totuș au odată sfērșit, căci la urma urmelor și plămânii cei mai buni încă se ostesc; dar bursucarea n'are trebuință nici de gură, nici de limbă, nici de plămâni, nu trebuie să grăescă nici un cuvânt; ba, cu cât e mai mută, cu atât mai mare efect produce.

În starea acēsta femeia nici nu aude, nici nu vede, nici nu simte nimica. Atunci bucătăreasa póte să strice tóte bucatele, copiii pot să facă șgomotul cel mai asurđitor, bărbatul póte să cēră ori ce, căci nici un nasturel nu i se cósé: atunci pentru femeie nu existe nimeni și nimica.

Décă femeia plânge, țipă, face șgomot, ne putem mângăia, că asemeni espectorățiunii curățesc aerul și vecinii ne plâng de milă; dar décă avem de soție o bursucă, cei ce nu o cunosc, laudă firea și purtarea ei blândă și tăcută. Ei nu știu, că sórtea bărbatului ei este ca și a corabiei cuprinse de mol.

Mai bine dar cērtă, decât bursucare. Cu cērtă o mai poți scóte la cale, dar cu bursucarea nici odată. Acēsta îți innegresce ceriul vieții întregi. Aici nu mai poți avé scăpare, trebuie să te dai învins, ai să capitulezi. Asta e arma cea mai sigură a femeilor.

Unele femei póte că se vor supēră cetind aceste șire, căci a spune femeilor adevērul e cea mai completă negalanterie; altele însă vor suride și vor recunosce că am dreptate.

Și bărbații?

Aceia vor cētina din cap și vor — tăcé. Fie-care din ei imi este frate de cruce.

Stan Pățitul.

Maiol în Bistrița.

Bistrița 10/6 1884.

Stimate Dle redactor!

Eri în 9 juiu c. n. furăm de față la maiulul școlei române din Bistrița, și ne convinserăm de nou că póte zelul și bunavoința chiar și între impregiurări grele.

Deminēta la 10 óre porni conductul, dela școla română, și trecēnd de-alungul pe stradele principale, eși la cāmp.

Un conduct frumos și impasant.

În frunte douē stēguri, apoi șirul copilașilor, aprópe la o sută de ēnși, sub conducerea tinerului docente. După șirul copilașilor urmară doi-spre-dece călușeri, țērani tineri, îmbrăcați într'un costum elegant, călușeresc. Apoi urmă poporul, în frunte cu protopopul orașului, și apoi lume de privitori.

Copilașii îmbrăcați frumos, portau la brău și peste umere petele treicolóre, fețițele buchete și cununi de flori. Tinerii călușeri atrăgeau privirile, și stērniau mirarea tuturor prin ținuta lor voinicēscă, și prin pasul lor tactic; er poporul, acest popor frumos și curat, împunea prin ordine și frumsētă.

După mēdăđi pe la douē óre tot românul, inteligent și țēran, eră de față în pădurea „la sóre“.

Petrecerea se începú — conform programului — cu declamațiuni din partea micilor școlari, apoi cāntece alese, cari tóte fură bine esecutate. După acestea se 'nșirară copilașii la „joc de mână“. În frunte docentele, apoi copilașii într'un șir lung.

În urmă mușica dădu șemnalul, și dintre stejari se auđiră pași de călușeri. Și se iviră doi-spre-dece călușeri, doi-spre-dece țērani, în opinca strāmoșescă, cu căciuli de oiă și cu brāne treicolóre, pășind în tact voinicesc. În fruntea lor vētavul, tinerul docente, un călușer născut.

Una copii! și se 'ncinseră la joc.

Românii stăteau mândri, și străinii i admirau. Er noi tresaltam de bucurie, vedēnd jocul călușerilor ocupānd teren la poporul unde eră pe aci să piēră.

După călușeriu urmă piesa „Ciobanul român“ și declamarea poesiei „Haiducul“. Junele sergente de linie Gr. Bancu ne surprinse prin desteritatea cu care știu să producă acēsta piesă. Nu dicem pré mult décă dicem, că în acest tiner a perdut talia română un născut artist.

Apoi se 'ncinse jocul în multe grupe. În Bistrița se jócă „jocul de mână“ cu o frumsētă rară, durere că în locul călușeriuului strāmoșesc și a horei s'a virit și aici jocul străin, scăpărat și vrāvuit, care nu se unesc nici cu caracterul românului nici cu opinca strāmoșescă. Dar începutul s'a făcut, și pe tótă diua vom ocupá teren, pentru de a exprima caracterul național, prin hora și prin cāntecele bētrānilor.

Pe la cinci óre sosi banda militară, sub conducerea unui laudat căpitan, și a bravului oficer român Hangan, și făcú să resune pădurea cu stejarii la petrecerea poporului român.

Generosul colonel Watzger ne făcú o suprintere plăcută, când dēnsul, numai din dragoste cătră copilașii noștri, și din iubirea cătră un popor iubitoriu de ordine, ni oferă marinimos mușica militară. Ni servesece de o mângăiere acēsta atențiune a bravului colonel în aceste vremi de prigonire.

Sera la opt ore erau stradele indesuite de lume, privitoare la imponentul conduct și la exemplara ordine. Ve spun, — după disa străinilor — că o petrecere mai frumoasă n'a vădut Bistrița.

Nu putem să nu amintim pe cei meritați cari ni făcură acesta plăcere, și — cu drept cuvânt — acest act național.

Mai nainte de toate laudăm poporul, care la apelul povăititorilor sei dovedi atâta zel și atâta dragoste cătră ce e bun și frumos, și astfel ne îndreptățește a crede în viitorul lui. Aducem mulțămnia noastră inteligenței din loc, care cu atâta căldură și bunăvoință a îmbrășat și spriginit cauza școlii, cauza poporului — cauza română.

Nu putem să nu amintim numele dlui protopop A. Silași, care în fruntea poporului a făcut mult serviciu bune reușite. Și în urmă vinim a aduce recunoștința noastră junelui dar bravului docente din Bistrița Teofil Grigorescu (Gerghel) căruia compete meritul inițiativei, și chiar al bunului rezultat în mare parte. Acest june a dovedit că are chemare, și densusul acesta chemare o implinesce cu un tact și cu o conștiinciositate demnă de laudă.

Densusul, cu o desteritate proprie și cu un noroc rar își câștigă stima poporului, și dragostea copiilor; și cu acestea două talismane, condus și de instinctul seu propriu, și energia unui june cu inimă, scose din școlă bota și pumnul, și înlocuiește dragostea imprumutată, și dragostea învățături și a frumosului; ér pentru popor a făcut inițiativa a adună părțile și a le uni într'un corp complet. Doi-spre-șapte țărani a învățat călușeriul, și acest joc a eșit la sate și ocupă teren. E numai un joc, dar e joc românesc, și tot ce e românesc promovează cauza națională.

Firea și ambițiunea unui tiner de o creștere solidă ne îndreptățește a crede, că densusul, în școlă ca și afară, va continua și va merge spre bine și de aci înainte, și astfel, tot omul la locul seu, cu puterile sale cât de modeste, va servi progresului, națiunii.

*

P r i e t e n i a.

— Veđi ilustrațiunea de pe pagina 285. —

Cănele e simbolul credinței. El așa dîcînd aparține familiei. O servește cu totă fidelitatea, până la mörte.

Cel dintîiu prieten al copiilor este el. Se culcă lângă ei, jöcă cu dênșii și le face diverse plăceri.

Ilustrațiunea din nr. prezintă infățișează o asemenea scenă. O copilă se jöcă cu cănele cäseii, care se lungesce credincios la piciorle ei.

I. H.

Literatura si arte.

Teatrul Național din București ș-a închis stagiunea de ernă. Din incidentul acesta „Românul” publică o aprețiare, din care reproducem următoarele șire: „Avem un mic repertoriu dramatic național de care ș'ar puté servi, cred, direcțiunea teatrelor; se vede însă că simțimîntul românesc, care altă dată domnia pe scenă, ađi nu se face nici un cas de densusul, căci nu numai că se înlătură micul nostru repertoriu dramatic, dar chiar se incuragază traducțiuni franțuzesci de puțină valöre. N'ăș avé nimic de dis, când aș vedé represintându-se în locul dramelor „Rësvan Voda” seu „Vornicul Bucioc”, operele dramatice ale lui Molière, Racine, Victor Hugo, Beaumarchais și alții; dar, când

véd în locul acestor piese represintându-se „Insula Tulipatan” și alte nimicuri dramatice de același gen, imi vine să cred că teatrul ș'a rupt din patria română și că cei cari îl conduc au cădüt prada indiferinței, care omöră ori-ce simțimînt frumos”.

Florile inimei. Sub titlul acesta a apărut la Arad, în editura tipografiei diecesane, un volum de poesii de Isaia B. Bosco. Cele mai multe din ele au apărut deja în diferite diare, unele și în föia noastră, unde autorul lor le-a publicat sub numele de Iason Bianco. Autorul, precum se scie, a avut un sfêșit tragic; cartea-i a apărut după mörtea lui. Pécac, căci a avut talent, care prin studiu ș'ar fi putut desvoltá. Reproducem una din poesii, care ni ș'a trimis încă de cătră autor, dar pân'acuma nu ș'a putut publicá. Venitul curat e destinat pentru scopuri filantropice: seminariul din Arad și gimnasiul din Beiuș. Prețul unui exemplar e 80 cr.

O broșurá istorică. În editura redacțiunii „Observatoriului” în Sibiu a apărut: „Raportul lui Avram Iancu, prefect al unei legiuni românesce, — despre faptele östei poporane, care a stat sub comanda lui pe timpul resboiului civil din Transilvania în anii 1848/9”. Acest raport, compus după revoluțiune de Ioan Maiorescu, a fost publicat întîiu nemțesce în broșura: „Romanen der österreichischen Monarchie”, de unde ș'a făcut acesta traducere, deja a două în limba română. Prețul?

Satul cu comorile. Așá se numesce o novelă lungă, localisată de dl Petra-Petrescu, și apărută la Brașov, în editura dsale. Prețul 45 cr. Astfel de scrieri, menite pentru cultivarea poporului, sînt binevenite, de aceea trebuie spriginite. De acelaș autor a mai apărut următoarele publicațiuni: „Biografii romane”, după Grube, 50 cr.; „Mandrin”, căpitanul bandiților, 70 cr.; „Nepotul ca unchiu”, comedie după Schiller, 25 cr.; „Studiu de economia națională”, despre bănci, operațiunile lor, despre efecte și despre burse, 40 cr.; „În munți”, scenă dramatică, broș.; „Ciprian Porumbescu”, biografie, broș.

Concert în Orăș'ia. Tinerul cor micst, înființat de curënd la Orăș'ia, ținü prima sa producțiune în 3/15 junie, sub conducerea dlui I. Branga, cu următorul program: 1) „Sërmană frunđă”, cîntec popular, arangiat de G. Dima, esecutat de cor. 2) „Peneș curcanul”, poesie de V. A., declamată de dl A. Truca. 3) „Arie română” de Leopold Stern, esecutată pe viöră de dșóra Mariți Popovici. 4) „Remăi sănëtösă”, cîntec popular, arangiat de F. Dima, esecutat de cor. 5) „Te iubesc nu me uită!”, romanță, cuvintele de C. Scrob, musica de F. D. Cavadie, cîntat de dl V. Bologa cu acompaniare pe piano de dna A. Vlad. 6) „Condamnarea strugurului”, poesie de Anton Pan, declamată de N. Dubleş. 7) „Carneval de București” de Fr. Lorenzo, esecutat pe pianoforte de dșóra Mariți Popoviciu. 8) „Cîntecul ciocărliei”, compus de Mendelssohn, esecutat de cor. Producțiunea fu împreunată cu dans. Venitul ș'a destinat în favorul școlii.

Concert în Blaș. Dl George Dima a dat în Blaș la 11 junie concert cu concursul dlui Augustin Unguru și al dlui măestru de capelă din Sibiu W. Heller. Programul: 1) Dima G. a) „Međul nopții”, b) „Ciobanul”, concertantul. 2) Alard D. „Fantasie de concert pour violon sur l'opera „Faust” de Ch. Gounod. (dl A. Ungur). 3) Humpel W. „Nor de vijelie”, b) Cavadia G. „Unde ești”, concertantul. 4) Chopin F. „Balada” pentru piano (G moll) W. Heller. 5) Dima G. a) „Stele”, b) „Seguidila”, concertantul. 6) Unguru A. „Potpouri românesc pentru flaută”, (dl A. Ungur). 7) a) Holstein F. de „Soriöra”, b) Schumann R. „Grenadrii” concertantul.

Concert in Cernăuți. Dl Dimitrie Popovici, absolvent al conservatorului din București, a dat în săptămâna trecută concertul în Cernăuți, cu concursul domnișoarei Eugenia Tomiuc și a domnilor frați Flondori, Vilem, Jerick și Hörner. Concertul a reușit foarte bine. Mai ales s'a admirat tehnica concertantului. Programul a fost bine ales. Un public numeros și distins a asistat.

Economia Câmpului. Dl George Pop de Băsești a publicat sub acest titlu o broșură, care va fi salutăta cu plăcere de toți cei interesați. A instrui poporul nostru ca să-și lucreze mai rațional pământul, este una din ideile cele mai salutare; de aceea trebuie să intimplăm cu căldură pe toți cei ce se pun pe acest teren. Lucrarea prezintă e premiată de către despărțământul XI (Șimleu) al Asociațiunii transilvane, la care se și află de vânzare. Prețul unui exemplar e 10 cr.

„Școala Practică” nr. 2 pro maiu a apărut și conține: După esamenele de veră: VII. Proportțiunea între studii. — Teoria și praesa în educațiune: Epistola II. Despre creșterea școlarilor la buna cuviință. — Fiul cel pierdut. Lecțiune schițată din istoria biblică, pentru școlile elementare, bieniul III. — Substantivul: nume comun și nume propriu. Lecțiune practică din gramatica română. — Tractarea Abcedarului: Purtarea cu cuviință. — Convocare. — Varietăți. — Bibliografie.

Invitare de abonament la „Micul Abcedar” ilustrat. Partea II, pentru al 2-lea an de școlă. Cuprinde: mecanismul scrierii și cetirii, cu litere mari și cirile său bisericesci. Bucățile de cetire sunt: scurte, petrecătoare și ușore. Limba aleasă și dulce, așa, că pentru invapăierea gustului de cetire, nu lasă nimic de dorit. Condițiunile de prenumerare: 10 exemplare — cu rabat — constau 2 fl. v. a. Doritorii sunt rugați a-l prenumera până la 30 iunie st. v. a. c. ca să me pot orienta cu tipărirea și trimiterea. Din „Micul Abcedar” Partea I și „Tabele”, mai sunt numai puține exemplare și va apăre ediția II. Comande primesc de pe acum, ca doritorilor, să-l trimit de odată cu Partea II. Lipova, în Bănat 8/20 maiu 1884. *Ioan Tuducescu*, invetător.

Jocuri Fröbeliane seu pedagogice pentru școlile primare, familii și grădini de copii. Prelucrare după Fröbel, Lange, Fischer, Fellner, Leidesdorf, Schmidt etc. de I. P. Florantin, profesor de filosofie la liceul din Iași și de limba germană la școala comercială. A eșit de sub tipar în Iași. Prețul unui exemplar 50 bani.

A eșit de sub presă „Predice poporali” pe dumineci și sârbători, ocașionali și pentru morți de Gav. Pop, protop. gr. cat. al Clușului, și profesor em. d. s. teologie. Tomul II. Pe dumineci dela duminica a 21-a după Rusalii până la duminica s. Pasci. Cursul I. Prețul 1 fl. Venitul curat jumătate e destinat pentru fondul școl. tractual ca și din tomul I. Se pot căpeta ambe tomurile cari conțin predice peste tot anul la autorul în Cluș cu 2 fl., cari trimetându-se înainte, opul se trimite francat.

Concursul doinei. „Doina”, fôie musicală și literară, ce apare în București, publică următoarele condițiuni privitoare la concursul unei „Doina”. 1) Doina trebuie să aibă originalitatea și caracterul melodiilor române, scriindu-se astfel după cum o cântă munteni moldoveni. 2) Să se scrie ritmat. 3) Acompaniamentul să corespundă naturei melodiilor române, fără a infățișa țesături de natură contrarie. 4) Variațiunile sunt admise numai intru cât ele nu schimbă caracterul de melodie română, ci să represinte o țesătură din același material. 5) Concursul se va ține la 15 septembrie. 6) Piesele se vor primi la redacțiunea diarului până la 14 septembrie. 7) Ori-cine poate participa la concurs, fără distincțiune de naționalitate. 8) Numele concurentului

să fie sigilat spre a fi invisibil până la luarea definitivei rezoluțiunii. 9) Comisiunea va fi formată din cinci membri ai invetământului musical din București. 20) Premiul va constă din venitul unei reprezentațiuni, ce se va întocmi la 15 zile după rezultatul concursului.

Predice pentru duminicile de peste an compuse și elucrate după catechismul lui Deharbe de Vas. Cristea preotul Zalnocului, t. I dela Duminică Vameșului și a Fariseului până la duminica a X după s. Rusalie, a eșit în zilele aceste de sub tipar. Prețul 55 cr. Se poate prenumera la autorul Vasiliu Cristea în Szarvad p. u. Tasnád.

Chimie elementară partea I metaloide, de I. P. Licherdopol, profesor de științele fizice la școala de comerț din București, a eșit de sub tipar acolo și se află de vânzare la dd. Socec și Teclu, 96 strada Berzei. Prețul 5 lei.

Nunta neagră, dramă localisată în două acte, în versuri, de Th. M. Stoenescu, a apărut la București. Prețul unui exemplar în hârtie velină 1 leu 50 b. De vânzare la toate librăriile.

Diar nou: În Galați a apărut un nou diar industrial și comercial: „Meseriașul român”. Devisa acestui diar este: „toți pentru unul și unul pentru toți”, și va căuta să propage principiul cooperatiunii.

C e e n o u ?

Sciri personale. *Regele și regina României* eșiră în 5 iunie la Sinaia, unde vor petrece veră în castelul Peleş. — *Dra Agata Bârsescu*, juna artistă a teatrului de curte din Viena, petrece la Mehadia: se speră, că știința medicală, cu totă serioșitatea bôlei, va redobândi teatrului pe artista. — *Dșora Cuyarida*, din România, a susținut în mod distins tesa de doctor în medicină la facultatea de medicină din Paris; dșora Cuyarida e prima femeie română, care a obținut acesta distincțiune. — *Dra Carlotta Leria*, juna cântătrice română, cântă cu mult succes la Londra la „Royal italian opera” alături cu Paulina Lucca, cu de Reszke, Cotogni, Tremellis. — *Tenorul Gabrielescu*, dela Teatrul Național din București, se găsește în acest moment la Atena, unde este angajat pentru stagiunea de veră la teatrul regesc. — *Dl dr. Adam Teran* a făcut în Budapesta censura de avocat.

Academia Română ținu vineri, 1/13 iunie, ședință publică. Dl B. P. Hășdău ceti cestionarul elaborat pentru adunarea materialului limbistic din diferitele părți ale Românilor. — Dl Gr. G. Tocilescu espuse rezultatul excursiunii archeologice făcută în Dobrogea în luna aprilie.

Asociațiunea transilvană. Convocare. Adunarea generală a despărțământului VIII (Alba-Iulia) al „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român” se convôcă prin acesta în comuna Santimbru pe 6 iuliu 1884 st. n. *Ioan Popoviciu*, director.

Hymen. *Dna Alesandrina Babeș*, fiica dlui Vinc. Babeș și vèduva lui George Liuba, la 16 l. c. s'a cununat în Budapesta cu dl Petru Ledniczky, inginer al căilor ferate în Oradea-mare. — *Dl Ioan Buna*, rigorosant în Oradea-mare, la 15 l. c. ș-a serbat cununia cu dșora Antonia Pop, fiica dlui Ioan Pop, paroc în Buntesci lângă Beiuș. — *Dl George Dima*, profesor de musică la institutul pedagogic-teologic din Sibiu s'a logodit cu dșora Maria Bologa, fiica dlui Iacob Bologa consiliar aulic în pensiune. — *Dl Nicolae Stănescu*, cleric absolut și paroc ales în Someșul rece, s'a cununat cu dșora Rosalia Teetelecan.

Alegerile de deputați pentru dieta țerii se ncheiară mai în toate părțile. S'au ales următorii deputați

români: Vincențiu Babeș național la Sasca în Caraș-Severin, Ioan Beleş guvernamental la Radna în Arad, Sigismund Ciplea guvernamental la Șugatag în Maramureș, Trăian Doda național la Caransebeș în Caraș-Severin, dr. Iosif Gall guvernamental la Recaș în Timiș, Constantin Gurban guvernamental la Josășel în Arad, Petru Mihali opozițional moderat la Vișeu în Maramureș, Atanasiu Răcz guvernamental la Becicherecul mic în Timiș, Alesandru Roman guvernamental la Ceica în Biharea, George Szerb guvernamental la Zorlenț în Caraș-Severin, Petru Truța național la Baia-de-Criș în Hunedóra. Cu toți 12. Dintre acestia: Babeș, Beleş, Ciplea, Gurban, Mihali și Truța n'au fost deputați în dieta trecută; Beleş și Truța încă nici odată n'au fost; dintre deputații de până-acuma nu s'au realeasa Jurca și Constantini. Mai este un candidat, George Pop național în Cehul Sălagiului; alegerea va fi la 22 iunie.

Maialuri. *Reuniunea femeilor române din Abrud,* Abrudsat și giur, pentru înființarea unei școle de fetițe, a arangiat la 9 iunie în praterul Abrudului o petrecere de veră. — *In Alba-Iulia* junimea română academică din giurul acela va arangia la 29 iunie petrecere de veră în grădina otelului „La sóre”. — *Societatea „Concordia” din Blaș* a arangiat la 9 iunie o petrecere de veră în bercul mitropolitan. Vice-președinte a fost dl Basiliu Turcu, notar dl George Bărbat și cassar dl Nicolae Pepelovici. — *La Capornaș* Reuniunea plugarilor români din Căpiora ținū în 10 iunie o petrecere de veră, cu care ocaziune s'a jucat și o piesă teatrală „Curcanii”, de G. Ventură, escelând dșora E. Muntean și dl învățator Mursa. — *La Cuvin*, în comitatul Arad, s'a arangiat în 24 mai un maial, de cătră învățatorul Ștef, carele înființase și un cor vocal din săteni. Petrecerea acēsta a avut un succes bun, căci a participat și inteligența din giur. S'a dat o mesă frugală, apoi s'a cântat și s'a jucat. — *La Săliște* s'a ținut în săptămâna trecută un maial, la care s'a intrunit un public numeros din localitate și din comunele învecinate. Petrecerea început în „bercul roșu”, dar plôia sili pe toți a se rentôrce 'n oraș, unde petrecerea se continuă cu acelaș animo.

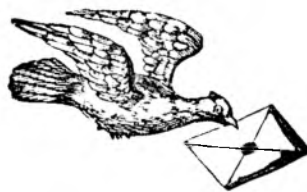
Reuniunea femeilor române din Sibiiu adresează prin comitetul ei un apel cătră publicul român, ca să dăruiescă obiecte pentru sortitura ce se va face în folosul școlei de fetițe din Sibiiu a Reuniunii. Pentru sortitura se vor trimite ori și ce lucruri de valoare. Esposițiunea din 1881 ne-a arētat ce pot produce femeile române, când se însufleșesc pentru o idee. Reuniunea pune mult preț pe lucrările de mână ale țerancelor noastre, și a făcut esperiența, că străinii admiră de o potrivă arta damelor noastre și măestria naturală prin secli conservată a femeii țerance. Crede, că inteligența noastră, preoții și învățatorii, cari stau în raport imediat cu țeranul, o vor înțelege, și nu vor întârziă a-i da în acest sens binevoitorul lor concurs. Cu lucrurile de mâni femeiesci vor rivalisă și manufacturile de mâni bărbătesci. Obiectele destinate pentru sortitura întreprinsă de Reuniune, se vor insinuă la aceeaș până la 15/27 august a. c. inclusive. Trimiterea obiectelor se va face sub adresa: „Reuniunea femeilor române din Sibiiu”. Sortarea obiectelor se va face în luna lui octombrie a. c.

Din Almanachul edat de societatea acad. „România Jună” din Viena se mai află esemplare de vëndut. Doritorii se pot adresă cătră comitetul societății Viena VIII, Lange gasse nr. 4 II. Stock. Prețul unui exemplar cu porto 2 fl. 15 cr., pentru România 5 lei 70 bani.

Colecțiuni istorice. Cetim în „Resboiul”: Se autorisă cumpărarea de cătră stat a colecțiunilor de manuscrise, documente istorice, stampe, portrete, monede și a bibliotecii dlui Sturza dela Scheiu, care se vor încredința în păstrarea Academiei române. Prețul acestor colecțiuni este de 50,000 lei, pentru care s'a deschis un credit extraordinar dlui ministru al cultelor.

Necrológe. *Samuil Cirlea*, cetățan în Alba-Iulia, a repausat la 28 mai în etate de 73 ani, gelit de Amalia Cirlea n. Andrasz ca soție, Maria Cirlea și soțul ei Alesandru Velican subjude regesc în Târgul-Mureșului, Mihaiu Cirlea cu consórta Cornelia Bașota, Ioan Cirlea cu consórta Elena Hossu, Eufrosina Cirlea și soțul ei Ioachim Fulea advocat în Sebeș; Petru, Iosif, Nicolau și Samuil Cirlea ca fiii, fiice, gineri și nurori, Georgiu Cirlea ca frate. — *Dimitrie Verindean*, fost oficier și perceptor de dare în pensiune, a murit în Sibiiu, la 12 iunie în etate de 72 ani. — *Cecilia Christina Dragan* vęd. Papp-Szilágyi de Illésfalva, maica concipistului ministerial B. Papp-Szilágyi, a încetat din viēță în comuna H. Paleu comit. Bihorului în ziua primă a Rusaliilor în etate de 59 ani.

Poșta Redacțiunii.

Dlul D. D. in J. De óră-ce în Ungaria nu se pune timbru pe diare, ér în Austria se pune, esemplarele cari se trimit de aici acolo, se timbréză acolo; pentru acēsta aveți să plătiți câte un crucer dela fie-care esemplar.

Dsiórei M. B. V'am trimis scrisóre particularie.

Dnei A. C. In luna viitoare.

Călindarul săptămânei.

Ȓiua sept.	st. v.	st. n.	Numele sântilor și sêrbătorile.	Sórele resare	Sórele apune
Dumineca 2-a după Rusale.			Evang. dela Mateiu c. 4, v. 1, a inv. 2.		
Duminecă	10	22	Mart. Timotei	4	8
Luni	11	23	Ap. Vartolomeu	4	8
Martți	12	24	Cuv. Onufrie	4	8
Mercuri	13	25	Mart. Akilira	4	8
Joi	14	26	Prof. Eliseu	4	8
Vineri	15	27	Prof. Amos	4	8
Sâmbetă	16	28	Sf. Tihon	4	8

La încheierea semestrului prim

ianuarie—iunie, cu nr. 26, recomandăm spriginirii onorab. public cetitor fôia noastră și în semestrul al doile.

Redacțiunea, cu ajutorul grupului de scriitori vechi și noi intruniți sub flamura noastră, își va da tótă silița să ofere familiilor române culte o fôie, care să fie la înălțimea literaturii noastre și să mulțămescă tôte justele cereri ale cetitorilor.

Ne rugăm ca abonamentele să ni se răspundă de timpuriu.

Prețul abonamentului este însemnat în fruntea foii.

Colectanții vor primi după 5 esemplare unu gratuit.

Redacțiunea „Familiei”,

Proprietar, redactor respundător și editor: IOSIF VULCAN.

Cu tipariul lui Eugeniu Hollósy în Oradea-mare. Strada principală.